

»Dajmo Sloveniji naše ideje, našo energijo, naša upanja«

V soboto se bo predsednik slovenske vlade Janez Janša udeležil rudarskega Skoka čez kožo - Z njim smo se pogovarjali o aktualnih vprašanjih ob 15. obletnici samostojnosti Slovenije

Bojana Špegel
Foto: Stane Vovk

Ljubljana - Velenje - Slovenski premier Janez Janša je vse od nastopa vlade zelo dejaven tako doma kot v tujini. Konec maja je z močno vladno ter gospodarsko delegacijo obiskal Rusko federacijo, nato se je udeležil zasedanja Evropskega sveta v Bruslju, kjer je bila Slovenija sprejeta v evro območje. V začetku julija odhaja na uradni obisk v ZDA. Ob 15. obletnici osamosvojitve Slovenije pa je premier obiskal veliko slovesnosti od dnevu državnosti ter nagovoril veliko Slovencev. Vzel pa si je tudi čas za naš lokalni časopis Naš čas ter odgovoril na nekaj vprašanj. Sploh, ker v soboto prihaja tudi v Velenje, kjer bo slavnostni govornik na rudarskem skoku čez kožo.

Na nedavni slovesnosti ob 15. obletnici osamosvojitve vojne, ki je v soboto, 10. junija, potekala na letališču v Slovenj Gradcu, ste menili, da je bila in je še vedno slovenska osamosvojitve omalovaževana, prav tako vsi, ki so povezani z njo. Kje vidite razloge za to?

Razlogi so različni, večinoma imajo težave z osamosvojitvijo in njenim obeleževanjem redki, a vplivni posamezniki, ki so najprej oklevali pri zaustavitvi razorožitve TO, nato pa spomladi leta 1991 tik pred agresijo JLA še podpisovali tako imenovano deklaracijo za mir, s katero se nasprotovali oblikovanju slovenske vojske. Sedaj se sicer nekaj izgovarjajo, kaj da naj bi bilo, če bi oziroma ne bi bilo, toda preberite si to sramotno besedilo proti Sloveniji, s katerim so hoteli blokirati naše obrambne priprave. Je popolnoma jasno v svojem besedilu in namenu. Pokojni dr. Jože Pučnik je to dejanje označil za veleizdajo. Na srečo pa je bila enotnost Slovencev v tistem času tako velika, odločenost oblikovati in braniti na plebiscitu izglasovano državo pa tudi in takšni poskuski koleša zgodovine niso mogli zavrteti nazaj.

Iz zadrege tistih, ki so vse do vojne leta 1991 sicer legitimnim glasovanjem v skupščini in javnim nastopanjem nasprotovali oblikovanju slovenske obrambne moči, izhaja tudi govorica, kot smo jo slišali nedavno iz ust funkcionarja LDS, češ da smo za slovensko osamosvojitve vsi zasluzni, tudi tisti, ki so leta 1991 za Mladino pisali proti njej, npr. pod naslovom »Samostojna Slovenija, ne, hvala!« Večjo neumnost bi nekdo težko izrekel. Ne more imeti enakih zaslug za osamosvojitve tisti, ki se je na Holmecu boril za Slovenijo ali zanj celo umrl, in tisti, ki je s svojim nasprotovanjem opogumljal JLA, da je izvedla agresijo. Ta trditev je približno tako absurdna, kot če bi nekdo rekel, da so vsi prebivalci

takratne Slovenije enako zaslužni za poraz fašizma v drugi svetovni vojni na slovenskih tleh.

Kako 15 let po osamosvojitvi Slovenije, ko je že prisotna tudi časovna distanca, gledate na dogodke pred osamosvojitvijo in ob njej?

Kot sem ravnokar dejal, velika enotnost ljudi ob plebiscitu in v času vojne za Slovenijo je omogočila dejanja, ki so se zdela tako imenovanim realistom nemo-goča. In ta velika enotnost bo ostala v našem kolektivnem spominu tudi potem, ko bo čas že razgradil pomen posamičnih dogodkov in dejanj neposrednih udeležencev.

Slovenska osamosvojitve je po vaših besedah civilizacijska pridobitev. Lahko to podrobneje utemeljite?

Ustanovitev svoje države za narod pomeni, da je dosegel določeno raven razvoja in da so mu priznali tudi drugi, ki so si to pravico vzeli že pred njim. Slovenska država je nastala na praven in civiliziran način. Z vključitvijo v EU in NATO smo jo tudi ustrezno zavarovali in ji omogočili razvoj.

V zadnjem času se po nekajletnem molku spet veliko govori o aferah Holmec in Rožna dolina. Kako vi gledate na ti dve aferi, kaj menite o tem, da sta naenkrat spet tako aktualni?

V teh poskusih je na prvi pogled nekaj patološkega. Še posebej so absurdni po 15 letih, potem ko so bile narejene natančne rekonstrukcije dogodkov in bili odpravljeni vsi sumi o morebitnih kršitvah vojnega prava. Širši motiv za to početje pa sem skušal razložiti v odgovoru na prvo vprašanje. Sume v čistost slovenske osamosvojitve iz ozadja sejejo predvsem tisti, ki imajo sami slabo vest. Tu pa ne gre za nekaj napol prištevni posameznikov oz. posameznic, kot je včasih videti na prvi pogled, ampak za zelo vplivne ljudi v Sloveniji. Drugače se stvari ne bi stalno obnavljale in zagotovo tudi postopki pred sodišči in drugimi organi ne bi padali kar vsi po vrsti.

Kot nekdanji obrambni minister RS verjetno dobro poznate razmere in stanje v Slovenski vojski. Pred referendumom o vstopu Slovenije v NATO je bil pogost argument za vstop v partnerstvo tudi to, da naj bi bilo to za Slovenijo ceneje. Ravno v teh dneh pa je obrambno ministrstvo izbralo finskega ponudnika Patriot za izdelavo in dobavo oklopnih vozil v vrednosti neverjetnih 63 milijard za 136 oklepnikov. Jih Slovenija res potrebuje toliko? Mnogi menijo, da bolj potrebujemo Pediatrsko kliniko in Onkološki inštitut, ki bi stala veliko manj. Kaj pa vi?

Ne gre za ali ali. Pediatrsko kliniko in Onkološki inštitut zagotovo potrebujemo in obe ustanovi bomo dobili mnogo prej kot vse

omenjene oklepnike. Tudi stroški za obrambo še zdaleč ne dose-gajo obljube, ki jo je že prejšnja vlada dala ob vstopu v NATO. Še nikoli po osamosvojitvi nismo za obrambo dali več kot 2 % BDP, v času SFRJ pa tudi do 10 %. Odločitev o opremljanju Slovenske vojske z oklepniki je sicer sprejel slovenski parlament julija 2004 v

Lansko leto je slovenska vlada na začetku poletja obiskala tudi Velenje. Leto dni za tem prihaja premier na Skok čez kožo.

čas, ko sta v njem imela večino LDS in SD. Nekorektno je, da sedaj ravno oni to odločitev problematizirajo. Stroški ne bodo previsoki, oklep pa potrebujejo predvsem slovenski vojaki, ki jih država pošilja v mirovne operacije. Dolžni smo varovati tudi njihova življenja.

Mineva leto dni, odkar je slovenska vlada z vami na čelu obiskala naše kraje, natančneje Savinjsko-salaško regijo. Takrat smo se z vami pogovarjali tudi o regionalizaciji Slovenije, o možnostih za ustanovitev regije SAŠA. Kje so razlogi, da regionalizacija še ni končana?

Državni zbor je ravno dopolnil ustavo, kar bo omogočilo nadaljnje postopke pri ustanavljanju pokrajin. Pozno, vendar lahko sedaj resno računamo, da bomo imeli prve pokrajinske volitve hkrati z državnoborskim letom 2008. Prej je potrebno sprejeti še zakone, s katerimi bomo na pokrajine prenesli pristojnosti in vire financiranja. SAŠA je sedaj realna možnost. Ne dvomim, da bo to uspešna pokrajina. Imate vrsto dobrih velikih in srednjih podjetij, krepki se tudi malo gospodarstvo, ekološki turizem in z njim povezano kmetijstvo je realna perspektiva. Vse bo odvisno od tega, ali boste uspeli k razvojnim

naporom pritegniti vse potencialne, ki jih imate. Tudi tiste, ki so bili zadnje desetletje nekoliko odrinjeni.

V Velenju ste lani povedali, da je po vašem mnenju treba odpraviti infrastrukturne pomanjkljivosti, predvsem slabo prometno povezavo s Slovenijo, in tako boljše izkoristiti razvojne potencialne Šaleške in Zgornje Savinjske doline. To drži kot pribito. A prebivcem tega področja, ki to vsak dan občutijo na lastni koži, se zdi, da se nič ne premika. Kaj menite vi?

Stvari se žal ne da narediti čez

za odločanje o najprimernejšem poteku cestne povezave.

Po potrditvi in objavi Programa priprave Državnega lokacijskega načrta v Uradnem listu RS je DARS kot pooblaščen izvajalec nalog v zvezi z načrtovanimi prostorskimi ureditvami pričel pripravljati strokovne podlage. Rezultati teh študij, ki bodo osnova za odločitev o poteku trase ceste, bodo znani v drugi polovici leta 2007. Izdelava strokovnih podlag v okviru državnega lokacijskega načrta bo financirana iz Evropskega sklada za regionalni razvoj, ki je namenjen tehnični pomoči pri pripravi projektov, ki se v naslednji finančni perspektivi sofinancirajo z evropskimi sredstvi.

Vzporedno s postopki priprave umeščanja trase ceste v prostor pa vlada vodi tudi postopek izdelave Projekta celovita razvoja območja tretje razvojne osi, ki zajema območje petih regij (Koroška, Savinjska, Posavje, Dolenjska in Bela krajina). V okviru te naloge bodo opravljene analize stanja, težen in razvojnih možnosti ter opredeljene razvojne potrebe in priložnosti na različnih področjih, od gospodarstva, transportne dejavnosti, turizma ob upoštevanju naravne in kulturne dediščine in ranljivosti prostora.

Vlada je lani v začetku julija sprejela Strategijo razvoja Slovenije. Kako teče uresničevanje tega, kar ste vanjo zapisali pred letom dni?

Aktualni kazalniki uspešnosti Slovenije so ugodni. V 15. letu slovenske državnosti beležimo najnižjo inflacijo v zgodovini države, beležimo najnižjo nezaposlenost od nastanka države - konec maja je bilo v Sloveniji prijavljenih 87.111 brezposelnih oseb - kar predstavlja 8,5-odstotno znižanje brezposelnosti v letošnjem letu. Ta je tudi nižja od evropskega povprečja in beležimo eno najvišjih gospodarskih rasti od leta 1991 naprej (v prvem četrtletju letošnjega leta v primerjavi s prvim četrtletjem lani beležimo 5,1-odstotno rast). Relativno visoko se uvrščamo tudi pri drugih makroekonomskih kazalnikih: javnofinančni primanjkljaj ni visok in se je v zadnjih letih celo znižal, s 1. 1. 2007 pa nas čaka uvedba evra.

Slovenija se v primerjavah glede gospodarske rasti uvršča v sredino ali zgornjo polovico evropskih držav, velja za gospodarsko stabilno državo, vendar pa nam ta rast dolgoročno ne zagotavlja doseganja zastavljenih ciljev. Po kazalcih konkurenčnosti namreč Slovenija še zdaleč ni tam, kjer bi želela biti, prav tako pa se vrstijo opozorila domače in tuje strokovne javnosti o neravnotežjih, ki jih bodo v prihajajočih letih povzročile demografske spremembe. Slovenska gospodarska rast mora najmanj za tri odstotke preseči povprečje EU. Strukturne reforme so namenjene prav temu, da se slovenskemu gospodarstvu poda svež veter v »razvojno« jadra za izzive, ki so pred nami.

V obdobju do 1. 6. 2006 je bilo na vladi oz. s podpisom ministra

sprejetih že 25 zakonskih in podzakonskih predlogov, v državnem zboru pa je bilo v tem času sprejetih 9 zakonov iz reformnega paketa.

Z novim letom bomo tudi v Sloveniji uvedli evro. Izkušnje iz držav, kjer so to že storili, kažejo, da so se življenjski stroški precej povišali, plače pa ne. Tega se bojijo tudi mnogi Slovenci, od katerih ima večina še vedno nizke ali povprečne osebne dohodke. Kaj po vašem mnenju čaka Slovence in Slovenke po uvedbi evra?

Izkušnje drugih so bile različne, v seštevku pa pozitivne, saj se do slej še nobena država, ki je prevzela evro, temu ni hotela odpovedati. Določena tveganja, da bi nekateri menjavo valute tudi pri nas izkoristili za špekulativno povečanje cen, pa seveda obstajajo. Glavni ukrep proti takemu neupravičenemu povišanju cen je že uvedeno dvojno označevanje cen, ki se je v skladu z zakonom začelo izvajati 1. 3. 2006. Dvojno označevanje je namenjeno potrošnikom za orientacijo in nadzor. Temu ukrepu sledi kampanja, ki bo potrošnike opozarjala na morebitne dvige cen in zavračanje izdelkov, ki bi se bistveno podražili. Sicer pa je tudi od nas potrošnikov odvisno, kje in kaj bomo kupovali. Če bo namreč posamezni trgovec zvišal cene življenjskih potrebščin, bomo šli kupovat drugam. Dolgoročno pa lahko od uvedbe evra pričakujemo nižjo inflacijo in posledično nižje obrestne mere ter poenostavitve poslovanja. Posredno bo to vplivalo na stabilnejše in manj tvegano okolje za celotno gospodarstvo. Podjetja in banke se bodo morali obnašati še bolj konsistentno, med drugim tudi zaradi primerljivejših cen v območju evra. Za podjetja in državljanje v Sloveniji uvedba evra pomeni cenejše najemanje posojil in dodatne možnosti za varčevanje. Skratka, evro bo dolgoročno prinesel boljše možnosti za hitrejši gospodarski razvoj in tako hitrejši približevanje povprečni razvitosti držav Evropske unije in s tem višji življenjski standard državljanov in državljanov.

Končajmo s praznikom, ki je za nami. Je dan državnosti za vas največji slovenski praznik?

Dan državnosti je v vsaki državi največji državni praznik za vsakega državljanja. Prepričan sem, da je tudi pri nas tako za vse, ki imamo Slovenijo radi. Ni tako pomembno, ali to ljubezen do domovine izkazujejo z našo udeležbo na manifestacijah in proslavah, čeprav je zelo lep občutek, ko se skupaj zbere veliko ljudi, ki imajo enako pozitivno razpoloženje. Pomembno je, da to pokažemo v vsakdanjem življenju. To sem želel povedati na osrednji državni proslavi, ko sem dejal: Naredimo, da bo tisto, kar je najboljšje v nas, delovalo tudi v skupno dobro. Dajmo Sloveniji naše ideje, našo energijo, naša upanja, vse naše talente. Uporabimo jih zato, da izgradimo skupnost, v kateri bo lahko prav vsak njen član dejal: »Mar mi je, kaj bo s Slovenijo, kajti vem, da tudi Sloveniji ni vseeno, kaj bo z mano.«